

Handläggare

Gabriel Marawgeh
Telefon: 08-508 28 337
Klara Johansson
Telefon: 08-508 31 732

Till

Kulturnämnden

Svar på remiss om Fria eller fälla? En metod för avvägningar vid hantering av träd i offentliga miljöer

Förvaltningens förslag till beslut

- Att Kulturnämnden godkänner Kulturförvaltningens och Stadsarkivets gemensamma tjänsteutlåtande som svar på remissen.
- Kulturnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen

Berit Svedberg
Kulturdirektör

Jonas Engardt
T.f. stadsarkivarie

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet m fl statliga verk och organisationer har arbetat fram föreliggande skrift *Fria eller Fälla, En metod för avvägningar vid hantering av träd i offentliga miljöer*. Syftet med skriften är att förebygga konflikter rörande hantering av träd i offentliga miljöer samt att miljöerna hanteras mer enhetligt över landet. Skriften redovisar tre värden knutna till trädmiljöer; kulturmiljövärden, naturvärden och sociala värden. Skriften föreslår en modell som beaktar de tre värdena liksom hur avvägningar kan göras då inte alla värden kan tillgodoses.

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet anser att skriften är ett angeläget dokument. Skriften bidrar med välbehövlig sammanställning och presenterar väl de tre värdena.

Förvaltningarna anser att skriftens presenterade modell kan fungera som ett bra verktyg. Förvaltningarna menar att det är motiverat att skriften också redogör för och diskuterar den kommunala hanteringen av trädmiljöer. Förvaltningarna är ense om att ett ökat samråd och samarbete mellan olika instanser och berörda parter i hanteringen av träd i offentliga miljöer kommer att leda till bättre insatser och resultat.

Stockholms Stadsarkiv

Kungsklippan 6
Box 22063
104 22 Stockholm
Telefon 08-50828337
Växel 08-50828300
Fax 08-50828301
gabriel.marawgeh@stockholm.se
stockholm.se

Remissen

Kulturnämnden har från Kommunstyrelsen fått remissen *Fria eller Fälla? En metod för avvägningar vid hantering av träd i offentliga miljöer*, Dnr: 304-993/2013 för yttrande. Remisstiden sträcker sig till den 6 september 2013.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Stockholms stadsarkiv och Kulturförvaltningen.

Bakgrund

Riksantikvarieämbetet med flera myndigheter har de senaste åren uppmärksammat att det vid många tillfällen uppstått konflikter vid hantering av träd i offentliga miljöer som begravningsplatser och alléer. Anledningen är att det visat sig vara svårt att alltid kunna förena naturvårds-, kulturvårds- och sociala intressen i samma område. Därutöver finns det säkerhetsaspekter för trafikanter, besökare och personal som ibland kan komma i konflikt med andra intressen. Träden kan dessutom beröras av olika lagar, t.ex. det generella biotopskyddet för alléer enligt miljöbalken och kyrkligen kulturminnen enligt kulturminneslagen.

Ett resultat av arbetet är skriften *Fria eller Fälla*, vars syfte är att hjälpa till att förebygga konflikter rörande träd i offentliga miljöer. Den ska bidra till en utveckling där hantering av träd grundas på avvägningar som beaktar samtliga värden och intressen.

I skriften presenteras en modell uppdelad i fem steg:

1. Området/miljön beskrivs översiktligt med avseende på dess olika värden och företrädare för de olika värdena enas om vilka värden som bör ges störst vikt
2. Området/miljön värderas i detalj utifrån naturvärden, kulturmiljövärden och sociala värden
3. Trädanläggningen och de enskilda träden bedöms med avseende på värde och säkerhet.
4. Gällande lagstiftning för området undersöks
5. Åtgärder planeras

Skriften har också som syfte att offentliga trädmiljöer ska hanteras mer enhetligt över landet.

Förvaltningarnas synpunkter och förslag

Frågor kring träd engagerar människor. Det finns många exempel på konflikter som uppstått vid hantering av träd i offentliga miljöer, ett närliggande exempel är den sk TV-eken i Stockholm. Kulturförvaltningen och Stadsarkivet anser därför att skriften *Fria eller Fälla? En metod för avvägningar vid hantering av träd i offentliga miljöer*, är ett angeläget dokument. Skriften bidrar med välbehövlig sammanställning av olika trädmiljöer, de problem och intressekonflikter som kan uppstå liksom över tillämplig lagstiftning och styrmedel. Skriften presenterar väl de tre värdena; kulturmiljövärden, naturvärden och sociala värden, och den skapar större medvetenhet kring hanteringens komplexitet liksom ger förutsättningar till ett medvetet och kunnigt slutresultat.

Den presenterade modellen, som i huvudsak syftar till att skapa en lyhörd process där olika intressen respekteras och avvägs, kan fungera som ett bra verktyg för att precisera och förtydliga olika värden och målsättningen med åtgärder.

Stadsmuseet har under de senaste åren utvecklat kunskapen om och handläggningen av det gröna kulturarvet. 2011 presenterade Stadsmuseet resultatet från ett mellankommunalt samarbetsprojekt med representanter från Nacka, Haninge och Stockholms kommuner, Stockholms länsmuseum, länsstyrelsen i Stockholms län samt Stockholms stadsmuseum. Projektet, med titeln *Kulturhistorisk bedömning av parker och grönområden – en metodutveckling*, var en pilotstudie och erhöll delfinansiering från Stockholms läns landsting/Regionplanekontoret och Länsstyrelsen i Stockholms län. Målet för projektet var att utarbeta en metod för kulturhistorisk bedömning av parker och grönområden då det saknas underlag och metoder för att beskriva och bedöma grönområden ur en kulturhistorisk synvinkel.

Metoden har testats på ett antal grönområden. Under arbetets gång har det framkommit att det etnologiska perspektivet är viktigt för dessa bedömningsfrågor och projektet har därför utökats till att omfatta en undersökning om parkens sociala intentioner och arv kan belysas och inrymmas i den kulturhistoriska bedömningsgrunden.

Vägledning för kulturhistorisk värdering och urval (färdigställs 2013/14) som också kommer att beskriva hur det gröna kulturarvet kan värderas.

För att skapa än mer förståelse för de arbetssätt och den modell som presenteras i "Fria eller fälla?", skulle det vara positivt om dessa kunde beskrivas genom ett faktiskt eller fiktivt exempel.

En stor del av träden i offentliga miljöer hanteras av landets kommuner och Föreningen Sveriges Stadsträdgårdsmästare står också bakom remissen. Förvaltningarna anser därför att det är motiverat att skriften också resonerar kring den kommunala handläggningen av trädmiljöer. Det finns ett flertal verktyg inom den kommunala processen som är användbara, exempelvis detaljplane- och områdesbestämmelser liksom kommunala parkprogram och parkplaner.

Förvaltningarna är ense om att ett ökat samråd och samarbete mellan olika instanser och berörda parter i hanteringen av träd i offentliga miljöer kommer att leda till bättre insatser och resultat.

SLUT